

Για τις άγιες νηστείες (Αββάς Δωρόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Μαρτίου 14, 2016

ΙΕ` ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Μέ τό Μωσαϊκό Νόμο πρόσταξε ὁ Θεός τούς Ἰσραηλίτες, νά ξεχωρίζουν κάθε χρόνο τό ἕνα δέκατο ἀπό ὅσα θ' ἀποκτοῦν (Ἀριθμ. 18) καί νά τ' ἀφιερώνουν στό Θεό καί κάνοντας αὐτό νά παίρνουν εὐλογία γιά ὅλα τους τά ἔργα. Ἐχοντας ὑπόψη τους αὐτό, οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι σκέφτηκαν καί ἀποφάσισαν, γιά νά βοηθήσουν καί νά εὐεργετήσουν τίς ψυχές μας, νά μᾶς παραδώσουν κάτι ἀκόμα ὑψηλότερο καί τελειότερο, δηλαδή ν' ἀφιερώνουμε στό Θεό τό ἕνα δέκατο τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς μας, γιά νά εὐλογοῦνται ἔτσι τά ἔργα μας καί νά παίρνουμε συγχώρεση κάθε χρόνο γιά τίς ἀμαρτίες ὀλόκληρου τοῦ χρόνου.

Λογάριασαν λοιπόν καί χαρακτήρισαν σάν ἅγιες ἀπό τίς τριακόσιες ἐξήντα πέντε ἡμέρες τοῦ χρόνου, αὐτές τίς ἐπτά ἐβδομάδες τῶν νηστειῶν. Καί ἔτσι ξεχώρισαν ἐπτά ἐβδομάδες. Ἀλλά μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, συμφώνησαν νά προστεθεῖ σ' αὐτές καί ἄλλη μιὰ ἐβδομάδα. Αὐτό ἔγινε καί γιά νά προγυμνάζονται καί νά προετοιμάζονται ὅσοι πρόκειται νά μποῦν στό κοπιαστικό στάδιο τῶν νηστειῶν, καί γιά νά τιμήσουν τόν ἀριθμό τῶν ἡμερῶν τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς πού νήστεψε ὁ Κύριός μας. Γιατί, ἂν ἀφαιρέσουμε τά Σάββατα καί τίς Κυριακές, οἱ ὀκτώ ἐβδομάδες γίνονται σαράντα ἡμέρες¹, τιμώντας ξεχωριστά τή νηστεία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἐπειδή εἶναι πολύ ἱερή καί ἡ μόνη ἡμέρα νηστείας ἀνάμεσα σ' ὅλα τά Σάββατα τοῦ χρόνου. Οἱ δέ ἐπτά ἐβδομάδες, χωρίς τά Σάββατα καί τίς Κυριακές, γίνονται τριάντα πέντε ἡμέρες. Ἄν προστεθεῖ, λοιπόν καί ἡ νηστεία τοῦ Μ. Σαββάτου καί ἡ μισή νύχτα τῆς Λαμπρῆς, γίνονται τριάντα ἕξι καί μισή ἡμέρες, πού εἶναι ἀκριβῶς τό ἕνα δέκατο ἀπό τίς τριακόσιες ἐξήντα ἡμέρες τοῦ χρόνου. Γιατί τό ἕνα δέκατο τοῦ τριακόσια εἶναι τό τριάντα, τοῦ ἐξήντα τό ἕξι καί τοῦ πέντε τό μισό. Συμπληρώνονται λοιπόν τριάντα ἕξι καί μισή ἡμέρες, ὅπως εἶπαμε. Αὐτή εἶναι ἡ "δεκάτη", ὅπως θά 'λεγε κανεῖς, ὅλου τοῦ χρόνου, πού μᾶς καθιέρωσαν οἱ Ἅγ. Ἀπόστολοι, γιά νά γίνει ἀφορμή νά καθαριστοῦμε, ὅπως εἶπαν, ἀπό τίς ἀμαρτίες, πού κάναμε ὀλόκληρο τό χρόνο, καί γιά νά ὀδηγηθοῦμε στή μετάνοια.

Μακάριος λοιπόν, ἀδελφοί μου, εἶναι ὅποιος φυλάει μέ ἐπιμέλεια τόν ἑαυτόν του αὐτές τίς ἅγιες ἡμέρες. Γιατί καί ἂν, σάν ἄνθρωπος, ἔτυχε νά πέσει στήν ἀμαρτία, εἴτε ἀπό ἀδυναμία, εἴτε ἀπό ἀμέλεια, ὅμως ἔδωσε ὁ Θεός τίς ἅγιες αὐτές ἡμέρες, ὥστε ἂν ἀγωνιστεῖ, μέ πνευματική ἀγρύπνια καί ταπεινοφροσύνη καί φροντίσει τόν ἑαυτόν του καί μετανοήσει, νά καθαριστεῖ ἀπό τίς ἀμαρτίες ὀλόκληρου τοῦ χρόνου. Ἔτσι λοιπόν ἀναπαύεται ἀπό τό βᾶρος τῆς ἀμαρτίας καί προσέρχεται μέ καθαρή

ψυχή τήν ἅγια ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως καί μεταλαμβάνει τά ἅγια μυστήρια, χωρίς νά προκαλεῖ τήν κατάκριση τοῦ Θεοῦ. Γιατί ἔγινε νέος ἄνθρωπος, μέ τή μετάνοια τῶν ἁγίων τούτων νηστειῶν καί ζεῖ μέ χαρά καί πνευματική εὐφροσύνη, γιορτάζοντας μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ, καί ὅλη τήν περίοδο ἕως τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς. Γιατί Πεντηκοστή εἶναι, ὅπως λέει, «Ἀνάσταση ψυχῆς». Γι' αὐτό ἔχουμε καί τό συμβολικό ἔθιμο, πρὸς τιμὴ τῆς Ἀναστάσεως, νά μὴ γονατίζουμε στήν ἐκκλησία μέχρι τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς.

Καθένας λοιπόν πού θέλει νά καθαριστεῖ ἀπό τίς ἁμαρτίες ὄλου τοῦ χρόνου, μέ τή νηστεία αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, πρέπει πρῶτα-πρῶτα νά προσέχει τί θά τρώει, γιατί δέν εἶναι τό ἴδιο ὅλες οἱ τροφές. Ἐπειδὴ τό νά τρώει κανεὶς ἀδιάκριτα κάθε τροφή, ὅπως λένε οἱ Πατέρες², προξενεῖ πολλά κακά. Παρόμοια, στή συνέχεια, πρέπει νά φυλάει τόν ἑαυτόν του νά μὴν καταλύει τή νηστεία, χωρίς μεγάλη ἀνάγκη, νά μὴν ἐπιζητάει νόστιμα φαγητά, νά μὴ βαραίνει τό στομάχι του μέ πολλά φαγητά καί ποτά. Γιατί εἶναι δύο εἶδη γαστριμαργίας.

Πολλές φορές πολεμιέται κανεὶς ἀπό τή νοστιμιά καί δέν θέλει πάντα νά τρώει πολλά φαγητά, ἀλλά θέλει τά νόστιμα. Καί ὅταν αὐτός τρώει φαγητό πού τοῦ ἀρέσει, τόσο πολύ νικιέται ἀπό τήν ἡδονή τῆς νοστιμάδας, ὥστε τό κρατάει πολλή ὥρα στό στόμα του, μασώντας το ἀρκετά καί δέν ἀποφασίζει εὐκολα νά τό καταπιεῖ, γιά νά διατηρήσει τήν ἡδονή πού αἰσθάνεται. Τότε λέμε ὅτι αὐτός ἔχει λαιμαργία. Ἄλλους δέν τούς ἀπασχολεῖ ἡ ποιότητα, ἀλλά ἡ ποσότητα τῆς τροφῆς. Δέν θέλουν δηλαδή καλά φαγητά, οὔτε ἐνδιαφέρονται γιά τίποτα ἄλλο, παρά μόνο γιά νά τρῶνε, ὅ,τιδήποτε καί ἂν εἶναι αὐτό πού τρῶνε, γιατί τούς ἀπασχολεῖ μόνο νά γεμίσουν τό στομάχι τους. Τότε λέμε ὅτι αὐτοὶ ἔχουν γαστριμαργία.

Καί σᾶς ἐξηγῶ αὐτούς τούς δύο χαρακτηρισμούς “λαιμαργία”³ καί “γαστριμαργία”⁴. “Μαργαίνω” στήν κοσμική παιδεία σημαίνει χάνω τήν αὐτοκυριαρχία μου καί τή λογική μου δηλαδή, γίνομαι μανιακός σέ κάποιο πάθος. Καί “μαργός” λέγεται αὐτός πού τόν ἔχει κυριεύσει κάποιο πάθος. Ὅταν λοιπόν παρατηρεῖται ἡ ἀκατάσχετη καί νοσηρή ἐκείνη ἐπιθυμία τοῦ νά θέλει κανεὶς νά γεμίζει συνεχῶς τήν κοιλιά του, τότε λέμε ὅτι ἔχουμε τό φαινόμενο τῆς γαστριμαργίας, ἀπό τό “μαργαίνω τήν γαστέρα”, πού σημαίνει ἔχω τή μανία νά γεμίζω τό στομάχι μου (ἡ κοιλιά μου μέ κάνει τρελλό). Ὅταν δέ συμβαίνει νά ἔχουμε τή νοσηρή καί ἀκατάσχετη ἐπιθυμία νά αισθανόμαστε διαρκῶς τήν εὐχαρίστηση στό λαιμό, τότε ἔχουμε τό φαινόμενο τῆς λαιμαργίας, ἀπό τό “μαργαίνω τόν λαιμό”, πού σημαίνει ἔχω τήν μανία τῆς ἡδονῆς τοῦ λαιμοῦ.

Αὐτά λοιπόν πρέπει νά τ' ἀποφεύγει μέ ἄγρυπνη φροντίδα, ὅποιος θέλει νά καθαριστεῖ ἀπό τίς ἁμαρτίες του. Γιατί αὐτά δέν ἀνταποκρίνονται σέ ἀνάγκη τοῦ σώματος ἀλλά προέρχονται ἀπό τά πάθη. Καί ἂν κανεὶς τά ἀνεχτεῖ, ἐξελίσσονται σέ ἁμαρτία. Εἶναι ὅπως ἀκριβῶς ὁ νόμιμος γάμος καί ἡ πορνεία, γιατί ἡ μέν πράξη εἶναι ἡ ἴδια, ἐκεῖνο ὅμως πού τά κάνει νά διαφέρουν εἶναι ὁ σκοπός. Ὁ μέν ἕνας συνάπτει

σχέσεις για να κάνει παιδιά, ο δέ άλλος για να ικανοποιήσει τή φιληδονία του.

Τό ίδιο συμβαίνει και μέ τό φαγητό, γιατί τήν ίδια δουλειά κάνουμε και όταν τρώμε από ανάγκη και όταν τρώμε από ήδονή. Ο σκοπός είναι εκείνος πού συνιστά τήν άμαρτία. Τρώει κανείς ανάλογα μέ τίς ανάγκες του οργανισμού του, όταν καθορίζει ο ίδιος πόσο θά τρώει κάθε μέρα, και παρακολουθεϊ άν του ήταν πολύ αυτό πού όρισε να φάει, και πρέπει ν' αφαιρέσει λίγο, και αφαιρεί ή άν δέν του ήταν αρκετό και έξαντλήθηκε και πρέπει να προσθέσει λίγο ακόμα, και προσθέτει. Έτσι σταθμίζει κανείς καλά τίς ανάγκες του οργανισμού του και εφαρμόζει αυτό ακριβώς πού καθόρισε, όχι για να εύχαριστηθεϊ από τό φαγητό, αλλά για να δυναμώσει τό σώμα του. Και αυτό ακόμα πού τρώει κανείς, οφείλει να τό τρώει μέ προσευχή και να κατακρίνει τόν έαυτόν του, μέ τό λογισμό του, ότι είναι άνάξιος να δέχεται όποιαδήποτε παρηγοριά. Και να μην προσέχει άν κάποιος άλλος τρώει κάτι ιδιαίτερο –έπειδή φυσικά είναι άπαραίτητο ή έπειδή ύπάρχει κάποια ανάγκη– ώστε και αυτός να θέλει και να ζητάει κάτι περισσότερο ή να μή νομίζει ότι αυτό τό περισσότερο πού θά ζητήσει δέν πρόκειται να τόν βλάψει.

Κάποτε πού βρισκόμουν στό κοινόβιο, πήγα να έπισκεφτώ ένα Γέροντα –υπήρχαν εκεί πολλοί μεγάλοι Γέροντες– και βρίσκω εκεί τόν αδελφό πού τόν ύπηρετούσε να τρώει μαζί μέ τόν Γέροντα, και του λέω ιδιαίτερα: «Ξέρεις, αδελφέ μου, ότι αυτοί οι Γέροντες πού τούς βλέπεις να τρώνε και να έχουν κάποια καλύτερη περιποίηση, μοιάζουν μ' εκείνους τούς ανθρώπους, πού ενώ απόκτησαν πουργί, συνέχισαν να εργάζονται προσθέτοντας χρήματα στό πουργί εκείνο, μέχρι πού τό γέμισαν, και αφού τό σφράγισαν εργάστηκαν και πάλι και συγκέντρωσαν άλλα χίλια νομίσματα, για να τά βρουν και να τά χρησιμοποιήσουν σε καιρό ανάγκης και να φυλάξουν εκείνα πού έχουν στό πουργί;

Έτσι και αυτοί οι Γέροντες εργάστηκαν πολύ και συγκέντρωσαν θησαυρούς και αφού τούς σφράγισαν, εργάστηκαν και συγκέντρωσαν άλλα λίγα και τά έχουν τώρα στόν καιρό τής άρρώστιας και των γηρατειών τους και ξοδεύουν άπ' αυτά, και τά υπόλοιπα τά έχουν αποταμιευμένα. Έμεις όμως, αφού ούτε αυτό τό πουργί δέν αποκτήσαμε ακόμα, από πού ξοδεύουμε;» Γι' αυτό, όπως είπα, οφείλουμε και άν ακόμα τρώμε μόνο για τήν ανάγκη του σώματος, να κατακρίνουμε τούς έαυτούς μας, ότι είμαστε άνάξιοι για κάθε είδους περιποίηση, ακόμα και γι' αυτήν τήν ικανοποίηση των αναγκών πού επιτρέπει ο μοναχικός κανόνας και να μην τρώμε άφοβα και άπρόσεκτα. Μόνον έτσι δέν θα κατακριθοϋμε.

Και αυτά μέν σχετικά μέ τήν εγκράτεια στα φαγητά. Έχουμε όμως επίσης ανάγκη όχι μόνον να προσέχουμε τή διατροφή μας, αλλά και να απομακρυνόμαστε και από κάθε άλλη άμαρτία. Όστε, όπως ακριβώς νηστεύουμε από τροφές, έτσι να νηστεύει και ή γλώσσα μας και να είναι μακριά από τήν καταλαλιά, από τό ψέμα, από τήν άργολογία, από τήν άποδοκιμασία του πλησίον, από τήν όργη και γενικά από κάθε

ἀμαρτία πού γίνεται μέ τή γλώσσα. Παρόμοια νά νηστεύουμε μέ τά μάτια μας, δηλαδή νά μήν κοιτάζουμε μάταια πράγματα, νά μήν πέφτουμε στήν «παρρησία» μέ τά μάτια, νά μήν κοιτάζουμε κάποιον μέ ἀναίδεια. Παρόμοια καί τά χέρια καί τά πόδια νά ἐμποδίζουμε ἀπό κάθε κακό πράγμα⁵. Καί νηστεύοντας ἔτσι, ὅπως λέει ὁ Μ. Βασίλειος⁶, νηστεία δεκτή, ἀπέχοντας ἀπό κάθε κακία, πού διαπράττεται μέ ὅλες τίς αἰσθήσεις, ἄς προσερχόμαστε κατά τήν ἅγια ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως, ὅπως ἤδη εἶπαμε, ἀνανεωμένοι, καθαροί καί ἄξιοι νά μεταλάβουμε τά ἅγια μυστήρια, ἀφοῦ πρῶτα βγοῦμε γιά νά προῦπανθήσουμε τόν Κύριό μας καί νά ὑποδεχτοῦμε μέ βάγια καί κλαδιά ἐλιάς, Αὐτόν πού μπαίνει στήν ἅγια Πόλη καθισμένος στό γαῖδουράκι.

Τί νόημα ἔχει ἄραγε τό ὅτι Αὐτός κάθισε πάνω στό γαῖδουράκι; Αὐτό ἔγινε γιά νά ἐπαναφέρει ὁ «Λόγος» τοῦ Θεοῦ καί νά ὑποτάξει στή Θεότητά Του τήν ψυχή πού ξέπεσε στήν κατάσταση τῆς «ἀλογίας»⁷ –ὅπως λέει ὁ προφήτης (Ψαλμ. 48, 21)– καί ὁμοιώθηκε μέ τά ἄλογα ζῶα. Τί ὅμως σημαίνει νά τόν προῦπανθήσουμε μέ βάγια καί κλαδιά ἐλιάς; Ὅταν ἐπιτίθεται κανείς κατά τοῦ ἐχθροῦ του καί γυρίζει πίσω στήν πόλη νικητής, κάθε γνώριμός του τόν ὑποδέχεται μέ βάγια, ὅπως ταιριάζει σέ νικητή. Γιατί τά βάγια εἶναι σύμβολο τῆς νίκης. Πάλι ὅταν ἀδικεῖται κάποιος καί θέλει νά παρουσιαστεῖ μπροστά στό δικαστή ζητώντας νά ἐκδικάσει τήν ὑπόθεσή του, κρατάει κλαδιά ἐλιάς, φωνάζοντας καί παρακαλώντας νά ἐλεηθεῖ καί νά βοηθηθεῖ. Γιατί ἡ ἐλιά εἶναι σύμβολο τοῦ ἐλέους⁸.

Γι' αὐτό καί ἐμεῖς ὑποδεχόμαστε τό Δεσπότη μας Ἰησοῦ Χριστό, μέ βάγια μέν, ἐπειδή εἶναι νικητής –γιατί Ἐκεῖνος νίκησε γιά λογαριασμό μας τόν ἐχθρό μας– μέ κλαδιά ἐλιάς δέ, ἐπειδή ζητᾶμε ἀπ' Αὐτόν ἔλεος, ὥστε ὅπως ἀκριβῶς νίκησε Ἐκεῖνος, ἔτσι καί ἐμεῖς ζητᾶμε τή βοήθειά Του γιά νά νικήσουμε καί νά κρατήσουμε τά σύμβολα τῆς νίκης Του. Αὐτά τά σύμβολα πού ἐκπροσωποῦν ὄχι μόνον τή νίκη πού Ἐκεῖνος κέρδισε γιά χάρη μας, ἀλλά καί αὐτή πού κερδίσαμε καί ἐμεῖς μέ τή βοήθειά Του καί τίς εὐχές ὅλων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. «Τεσσαράκοντα εἰσήλθομεν εἰς τό στάδιον, οἱ τεσσαράκοντα στεφανωθείημεν, Δέσποτα. Μή λείψη τῷ ἀριθμῷ μηδέ εἷς. Τίμιός ἐστιν, ὅν ἐτίμησας τῇ νηστείᾳ τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν δι' οὗ νομοθεσία εἰσήλθεν εἰς τόν κόσμον. Τεσσαράκοντα ἡμέραις ἐν νηστείᾳ Ἡλίας ἐκζητώντας τόν Κύριον τῆς θεᾶς ἔτυχεν». (Μ. Βασ. Ρ.Γ. 31, 520Α)

2. «Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος· Λογίζομαι ὅτι ἔχει τό σῶμα κίνησιν φυσικήν συναναφυρεῖσαν αὐτῷ· ἀλλ' οὐκ ἐνεργεῖ, μή θελούσης τῆς ψυχῆς· μόνον δέ σημαίνει ἐν τῷ σώματι ἀπαθῆ κίνησιν. Ἔστι δέ καί ἄλλη κίνησις, ἐκ τοῦ τρέφειν καί θάλπειν

τό σῶμα βρώμασι καί πόμασιν· ἐξ ὧν ἡ θερμὴ τοῦ αἵματος διεγείρει τό σῶμα πρὸς ἐνέργειαν». (Μ. Ἀντών. Ρ.Γ. 65, 84Β)

3. «Ἐνα σκοπὸν ἐγκρατείας παραδεδώκασι, τό μή ἀπατᾶσθαι χορτασίᾳ κοιλίας, μηδέ ἐξέλκεσθαι τῇ τοῦ λάρυγγος ἡδονῇ. Οὐδέ γάρ ἡ διαφορὰ τῆς ποιότητος μόνον, ἀλλὰ καί ἡ ποσότης τοῦ πλήθους τῶν βρωμάτων τά πεπυρωμένα βέλη τῆς ἀμαρτίας εἴωθεν ἀνάπτειν· οἷας γάρ δήποτε τροφῆς πληρουμένη γαστήρ, ἀσωτίας σπέρματα τίκτει». (Μ. Ἀθαν. Ρ.Γ. 28, 873Β)

4. «Σάρκα μὲν λέπτυνε κατὰ τῆς πορνείας· ψυχὴν δέ ταπείνου κατὰ τῆς ὑπερηφανείας». (Ἀβ. Νεῖλ. Ρ.Γ. 79, 1437- 1440) καί (Ἀβ. Νεῖλ. Ρ.Γ. 79, 1465)

5. «Τιμὴ γάρ νηστείας, οὐχί σιτίων ἀποχή, ἀλλ' ἀμαρτημάτων ἀναχώρησις, ὡς ὁ γε τῇ τῶν βρωμάτων ἀποχῇ μόνον ὀρίζων τὴν νηστείαν, οὗτός ἐστιν ὁ μάλιστα ἀτιμάζων αὐτήν. Νηστεύεις; δεῖξον μοι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν. Ποίων ἔργων φησίν; Ἐάν ἴδης πένητα, ἐλέησον· ἐάν ἴδης ἐχθρόν, καταλλάγηθι· ἐάν ἴδης φίλον εὐδοκιμοῦντα, μή βασκάνης· ἐάν ἴδης γυναῖκα εὐμορφον ὑπερβλήθητι· Μὴ γάρ δὴ στόμα νηστεύετω μόνον, ἀλλὰ καί ὀφθαλμός, καί ἀκοή, καί πόδες, καί χεῖρες, καί πάντα τά τοῦ σώματος μέλη». (Ι. Χρυσ. Ρ.Γ. 49, 53) Πρβλ. καί Φωταγωγικόν Τετάρτης Τυρινῆς Ἦχ. α'

6. «Νηστεία δέ ἀρχὴ μετανοίας. Εἰ οὖν βούλει διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἐπανελθεῖν πρὸς Θεόν, φεῦγε, τὴν μέθην, μή σοι χαλεπωτέραν κατασκευάσῃ τὴν ἀλλοτρίωσιν. Οὐ μέντοι ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτήν ἡ ἀποχή τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν ἐπαινετὴν νηστείαν, ἀλλὰ νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ἀληθὴς νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτρίωσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύδους, ἐπιπορκίας. Ἡ τούτων ἔνδοξα νηστεία ἐστὶν ἀληθής. Ἐν τούτοις μὲν οὖν ἡ νηστεία καλόν». (Μ. Βασ. Ρ.Γ. 31, 196D) Πρβλ. α) Ἰδιόμελον Ἀποστίχων Δευτέρας Α' ἐβδομάδας τῶν Νηστειῶν β) Μ. Βασ. Ρ.Γ. 30, 180D καί γ) Ε. Παπαχαραλάμπους: Ἀληθὴς νηστεία. Ἀθῆναι 1980.

7. Ἡ λογικότητα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι οὐσιώδης ψυχοδιανοητικὴ λειτουργία πού ὑλοποιεῖται στὴν ποικιλόμορφη καθημερινή πράξη. Δέν εἶναι ὅμως παγιωμένη καί ἀναλλοίωτη κατάστασις. Ὑπόκειται σὲ διάφορες ἀλλοιώσεις πού ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ἐλαφρὴ διαταραχὴ ἢ σύγχυσις (μικρὸς παραλογισμός) καί φθάνουν στὴν πλήρη ἀπουσία τοῦ λόγου. Τότε στό τελευταῖο αὐτό στάδιο ἔχουμε τὴν κατάστασις τῆς ἀλογίας, πού δέν εἶναι μόνον ἠθικὴ ἐξαχρείωσις ἀλλὰ καί βιολογικὴ ἀναπηρία. Στό μεταπτωτικὸ ἀνθρώπο ἡ ἀποκατάστασις σὲ τέλειο βαθμὸ τῆς λογικότητάς του ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ τοῦ ἀνθρώπινου λόγου στό Λόγο τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια τονίζει ὁ ἀββᾶς Δωρόθεος, κάνοντας πάλι ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία.

8. Μ. Βασ. Ρ.Γ. 31, 196D.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Από τό βιβλίο ΑΒΒΑ ΔΩΡΟΘΕΟΥ "Έργα Άσκητικά", Έκδ. ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ [Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου](#), Καρέας, 2000)